

Metodyka ćwiczeń

Celem warsztatów jest opracowanie materiałów dydaktycznych w ramach jednej z form zaproponowanych poniżej. Każda z tych form powinna zostać zastosowana minimum raz.

Celem tak ukierunkowanych zajęć jest prezentacja możliwości nauczania dzieci rozumienia trudnego zagadnienia oraz wykorzystania do tego konkretnego narzędzia wspierającego naukę.

Ćwiczenia są realizowane w następujący sposób:

1. Krótkie przypomnienie zagadnienia
2. Przedstawienie metody
3. Przetestowanie metody – (np. podział na 3 rzędy/grupy)
4. Realizacja właściwego zadania

Rodzaje ćwiczeń dydaktycznych wykorzystane na warsztatach:

1. Mapa Myśli – przez pracę nad mapą myśli rozumiemy - opracowywanie przez uczniów w grupach dwu-trzyosobowych mapy myśli z danego zagadnienia i skonfrontowaną potem z inną grupą swoich propozycji oraz sposobów ujęcia omawianego problemu.

W naszym przypadku rola studentów to przede wszystkim moderowanie pracy uczniów. Moderatorzy rozwiązują problemy poprzez zadawanie pytań, a nie udzielanie gotowych odpowiedzi. Dodatkowo, dla zawężenia alternatyw, wyznaczamy limit 4 głównych gałęzi w mapie myśli. Moderatorzy za pomocą pytań podpowiadają rozwiązania. Funkcję moderatora oczywiście może pełnić również nauczyciel.

Możliwe jest podzielenie czasu tworzenia map myśli na trzy etapy: 5 minut - praca nad własną mapą; 2 minuty konsultacji między grupami – podpatrywanie rozwiązań; 5-7 minut dalszej pracy w dwuosobowych grupach.

Ważnym aspektem jest prezentacja możliwości rozbudowy gałęzi na drobniejsze elementy i w ten sposób dochodzenie linearnie do bardzo szczegółowych zagadnień.

Efekt końcowy to prezentacja i omówienie map myśli. Dodatkową korzyścią jest pokazanie, w jaki sposób mapa myśli wspomaga proces zapamiętywania i rozumienia.

2. Projektowanie przestrzeni tematycznej – To zadanie dydaktyczne rozumiemy jako proces tworzenia na osobnych kartkach różnych propozycji wyjaśnienia lub egzemplifikacji zagadnienia (które mogą być zapisane hasłowo lub mogą być ilustrowane).

Ważnym elementem jest ustalenie 4 kategorii uczestników z perspektywy, których to zagadnienie będzie wyjaśniane. Przykładowo, na zajęciach z zagadnienia dobro wspólne jest to: projektowanie przestrzeni miasta dla 4 grup:

1. Dzieci; 2. Rodzice z dziećmi; 3. Osoby starsze, 4. Osoby z psami.

Zadanie polega na opracowaniu jak największej liczby rozwiązań, z których mogliby korzystać ci ludzie, przy czym najbardziej cenne są te, które umożliwiają korzystanie z nich jak największej liczbie osób zdefiniowanych w ramach tych czterech grup. Przy czym należy podkreślić, że istotnym elementem jest również tworzenie przestrzeni tylko dla określonej grupy, po to aby uniknąć dyskryminacji.

Na tablicy rysujemy 4 pola: – każde pole to dana grupa osób

Uczniowie na karteczkach (post-it) przyklejają na tablicy opracowane pomysły. Na każdej karteczce znajduje się 1 hasło np. park, które zostaje przyklejone na narysowanej na tablicy grupie osób, która może z niej korzystać. Jeżeli możliwe jest wykorzystanie przykładowego parku dla innej grupy to przyklejamy kolejną karteczkę z napisem „park” również na polu wyznaczonym dla tej właśnie grupy. Efekt finalny to różna liczba karteczek przy różnych grupach osób.

Ćwiczenie to nie jest zabawą w zebranie największej liczby punktów, lecz polega na wyobrażaniu sobie przestrzeni i kreowaniu kategorii, które będą spełniały funkcje wspólnotowe dla największej liczby osób i dalej dla mniejszych grup, aż po kategorie indywidualne. Powstałych elementów nie wartościujemy, lecz pokazujemy, że oprócz projektów dla wszystkich, ważne również są te dedykowane wyłącznie danej grupie.

Podsumowanie ćwiczeń to pokazanie jak można wzmocnić wiedzę poprzez jej praktyczne i kreatywne wykorzystanie. Dzięki ćwiczeniom kreatywnym podnosimy zdolność tworzenia, zapamiętywania i szerokiego rozumienia trudnego tematu.

3. Odwrócona lekcja – To zadanie dydaktyczne rozumiemy jako przygotowanie przez uczniów całego procesu przepytania eksperta w danej dziedzinie, w rolę którego wciela się prowadzący (nauczyciel).

Klasa zostaje podzielona na grupy, które pracują niezależnie od siebie. Każda z grup to osobna konferencja prasowa eksperta. Przygotowanie konferencji odbywa się w grupach 5-6 osobowych i obejmuje serię pytań dotyczących tematu.

Uczniom można zaproponować zagadnienie rozpatrywane w danym ujęciu – co oznacza, że liczbę grup determinuje liczba ujęć danego zagadnienia, chyba, że istnieje możliwość elastycznego dopasowania odpowiednich ujęć. Przykładowo temat sprawiedliwość możemy rozpatrywać w ujęciu sprawiedliwość w szkole, sprawiedliwość w domu, sprawiedliwość w przestrzeni publicznej, sprawiedliwość w sądzie i karaniu ludzi, sprawiedliwość na świecie (dlaczego jedni głodują a inni mają dużo) itd.

Prowadzący powinien pytać uczniów czy zgadzają się z daną odpowiedzią. W efekcie możliwe stanie się opracowanie sprawiedliwych procedur postępowania np. w szkole, w domu, w autobusie, czy na świecie.

Podsumowaniem powinno być pokazanie, jak wspólnie ustala się zasady i procedury i jak to jest, kiedy nie wszyscy się zgadzają.

Inną możliwością jest przygotowywanie pytań bez ograniczeń, ale przy założeniu, że zadawane przez grupę pytania muszą dotyczyć każdego z zaproponowanych ujęć.

Najczęściej nie istnieje możliwość zadania wszystkich pytań, dlatego też uczniowie powinni przeprowadzić selekcję i np. każdy uczeń zadaje tylko 2 pytania. Dodatkowo, kolejni uczniowie z danej grupy, jak również z pozostałych grup nie mogą zadać podobnego pytania (w tym miejscu konieczna jest wyrozumiałość ze względu na różne interpretacje danego zagadnienia). Dzięki temu uczniowie słuchają pytań innych uczniów z innych grup.

Uczniowie oprócz poznawania odpowiedzi na pewne zagadnienia (bardziej szczegółowe niż te omówienie na zajęciach), uczą się rozumieć znaczenie nazw, wykorzystanie ich w formułowaniu pytań, poszukiwania kontekstu definicji, doszukiwania się innych niż omówionych sensów i funkcjonalności. Uczniowie uczą się również selektywności i wartościowania swoich pytań – doboru tego, co bardziej interesujące.

Dodatkowym elementem jest nauka zasad konferencyjnych, kolejności zadawania pytań, form grzecznościowych, sposobu zadawania pytań i ich formułowania.

4. Debata – To zadanie dydaktyczne rozumiemy poprzez przygotowanie przez uczniów debaty, w której po dwóch stronach stają oponenti reprezentujący przeciwstawne opinie na dany temat.

W rolę prowadzącego debatę wciela się prowadzący (nauczyciel). Pierwszym etapem jest podzielenie klasy na grupy. W zależności od możliwości, grupy nie powinny być większe niż 7-8 osób. W klasie można przeprowadzić dwie debaty – to rozwiązanie jest lepsze niż zwiększanie grup, co może skutkować chaosem podczas zadawania pytań i kontrargumentacji. Podział na grupy nie powinien być przeprowadzany w zgodzie z preferencjami uczniów. Ważne jest, żeby w grupach krzyżowały się różne opinie, oraz równe postrzeganie rzeczywistości.

Grupy debatujące mają czas na przygotowanie; na wstępie podany zostaje temat debaty, a następnie w drodze losowania wyznaczona zostaje strona propozycji i opozycji. Obie strony debaty łatwiej jest wyznaczyć na wzór debat oksfordzkich, jeżeli debata ma określoną tezę i teza ta jest ogólnym stwierdzeniem, które można poprzeć lub się mu sprzeciwić.

Uczniowie siedzą na przeciw siebie. Prowadzący ustala zasady wygłaszania opinii i kontrargumentacji np. 1. opinia i kontrargument; 2. Opinia i kontrargument, a następnie odpowiedź jednej lub obu stron. Prowadzący musi wytłumaczyć uczniom zasady dyskusji i wzajemnego szacunku dla opinii wygłaszanych przez adwersarzy.

Debatę może kończyć wygłoszenie określonej liczby argumentów i kontrargumentów np. 5. Debata kończy się podsumowaniem debaty przez prowadzącego oraz opiniami wyrażanymi przez uczniów. Debata może skończyć się głosowaniem przekonanych lub nieprzekonanych – grupy te mogą rekrutować się z pozostałych zespołów, które w danym czasie nie debatowały.

W konsekwencji ćwiczeń uczniowie uczą się debaty, rozumieją przeciwstawności poglądów. Uczą się również argumentacji niezgodnej z własnymi przekonaniami, co pozwala im zrozumieć sposoby myślenia adwersarzy. Uczniowie, poza merytorycznym zgłębieniem tematu debaty, uczą się również sposobu argumentacji oraz umiejętności odpowiedzi na argumenty przeciwnej strony. Poznają zasady merytorycznej debaty, kultury rozmowy z osobami o przeciwstawnych poglądach.